

HEMŞİRELİK BİRİNCİ VE DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN AİLE İÇİ ŞİDDETE YÖNELİK TUTUMLARININ VE AKADEMİK ÖZYETERLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Emel GÜVEN¹, Birsen ALTAY¹

ÖZET

Amaç: Araştırmanın amacı hemşirelik birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumlarının ve akademik özyeterlik düzeylerinin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmanın evrenini 19-23 Mart 2018 tarihleri arasında bir üniversitenin Hemşirelik Bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencileri (N:220), örneklemini ise 177 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ve Akademik Özyeterlik Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Veriler SPSS 20 programı ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, t testi, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve ANOVA testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %48.6'sı 1. sınıf, %51.4'ü 4.sınıf, %78.0'ı kadın, %22.0'ı erkektir. Hemşirelik öğrencilerinin Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği 1. sınıf (20(13-19)) ve 4. sınıf (18(13-65)) puan ortancaları ile aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Akademik Özyeterlik Ölçeği 1. sınıf (115.39±19.42) ile 4. sınıf (112.25±21.96) puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Cinsiyete göre aile içi şiddete yönelik puan ortalamaları ile akademik özyeterlik puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Hemşirelik "1. sınıf" (6.62±1.88) ve "4. sınıf" (5.98±1.93) öğrencilerinin Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeğinde şiddet nedensellik alt ölçeği ortalama puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Sınıflar arasında Akademik Özyeterlik Ölçeği iyi vatandaş alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir ($p<0.05$).

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumu olumsuz, akademik özyeterlik düzeyi iyi olarak belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Aile içi şiddet; Akademik özyeterlik; Hemşirelik; Öğrenci.

ABSTRACT

Examining Nursing First and Fourth Grade Students' Attitudes Towards Domestic Violence and Academic Self-Efficacy Levels

Objective: The aim of the study is to examine the attitudes of first and fourth year nursing students towards domestic violence and academic self-efficacy.

Method: The population of the study consists of first and fourth year students (N: 220) of the Nursing Department of a university between 19-23 March 2018, and the sample consists of 177 students. The data of the study were collected using the Personal Information Form, Attitude Scale Towards Domestic Violence and the Academic Self-Efficacy Scale. The data were evaluated with the SPSS 20 program. Descriptive statistics, t test, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis and ANOVA tests were used to analyze the data.

Results: 48.6% of the students participating in the study are 1st grade, 51.4% are 4th grade, 78.0% are female and 22.0% are male. No statistically significant difference was found between the nursing students' median points on the Attitude Scale towards Domestic Violence in their 1st grade (20 (13-19)) and 4th grade (18 (13- 65)) ($p> 0.05$). There was no statistically significant difference between the Academic Self-Efficacy Scale averages of 1st grade (115.39±19.42) and 4th grade (112.25±21.96) ($p>0.05$). A significant difference was found between the mean scores for domestic violence and academic self-efficacy according to gender ($p<0.05$). Nursing "1. class " (6.62±1.88) and " 4. Class '(5.98±1.93) students' mean scores of the violence causality subscale in the Attitude Scale Towards Domestic Violence were found. A significant difference was determined between the Academic Self-Efficacy Scale good citizen subscale scores between the classes ($p<0.05$).

Conclusion: Nursing students' attitude towards domestic violence was negative and their academic self-efficacy level was determined as good.

Keywords: Academic self-efficacy; Domestic violence; Nursing; Student.

DOI:10.47115/jshs.764918

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı.

Sorumlu Yazar: Emel GÜVEN, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı Kurupelit Kampüsü Atakum/Samsun.E-mail: emel.guven@omu.edu.tr

Yazar Notu: Bu çalışma, IV. Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresi'nde (30 Ekim-Kasım 2018, Antalya) sözel bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Ailede bir bireyin diğer aile üyeleri üzerinde baskı oluşturması, kuvvet uygulaması aile içi şiddet olarak tanımlanabilmektedir. Bu tür şiddet aynı evde yaşayan bireyler arasında gerçekleşmektedir. Aile içerisinde sadece kadınlara değil erkeklere, çocuklara ve yaşlılara yönelik de şiddet uygulanabilmektedir. Aile içi şiddet türleri genel olarak fiziksel şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet ve psikolojik şiddeti içermektedir (Devries ve ark, 2013; World Health Organization, 2013).

İngiltere ve Galler Suç Araştırması'na göre, 16-59 yaş aralığında yaklaşık 2 milyon insanın %6'sının aile içi şiddet yaşadığı saptanmıştır. Kadınlar erkeklere göre iki kat daha fazla aile içinde şiddete maruz kalmaktadır. Bu oran yaklaşık 1.3 milyon kadın ve 695 bin erkeğe denk gelmektedir (İngiltere Ulusal İstatistik Ofisi, 2018). Türkiye'de yapılan Aile İçi Şiddet Araştırmasına (2014) göre evli kadınların %38'i, yaşamında kocası ya da sevgilisi tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaşamıştır. Aile içi şiddeti erken dönemde farketme ve müdahale etme sürecinde sağlık profesyonelleri oldukça önemli bir yere sahiptir (Ali ve McGarry, 2020).

Sağlık profesyonelleri aile içi şiddeti tanımlama ve şiddete maruz kalan bireyleri gerekli hizmetlere yönlendirmek için kilit bir noktadadır (Safe Lives, 2012). Aile içi şiddette sağlık profesyonelleri şiddetin nedenlerini, risk faktörlerini, belirtilerini ve etkisini bilmesi şiddete maruz kalan bireylerin erken dönemde belirlenip gerekli müdahalenin zaman kaybetmeden yapılmasını sağlamaktadır (Ahmad ve ark, 2017; Ali ve McGarry, 2020).

Sağlık profesyonellerinden hemşire de birey, aile ve toplumun sağlığının korunması, geliştirilmesi ve devam ettirilmesinde etkin bir rol almaktadır (Hemşirelik Yönetmeliği, 2010). Hemşire toplumun her kesimiyle çalıştığı için aile içi şiddet konusunda bilgi düzeyinin ve farkındalığının yüksek olması gerekmektedir. Bireyleri aile ortamı içerisinde değerlendirme ve sağlık eğitimi verebilme fırsatına sahip olan hemşireler aile içerisinde yaşanabilecek şiddetin engellenmesinde ve azaltılmasında kilit noktadadır (Ford-Gilboe ve ark. 2011; Humphreys ve Campbell, 2011). Hemşirelerin aile içi şiddet konusunda bilgi düzeyinin ve farkındalıklarının yüksek olması için lisans eğitiminden itibaren bu konuda eğitim almalıdır (Humphreys ve Campbell, 2011).

Literatürde hemşirelik öğrencileri ile aile içi şiddet kapsamında yapılan çalışmalar mevcuttur ancak hemşirelik öğrencilerinde aile içi şiddet ve akademik özyeterliliği konusunu inceleyen araştırmalar sınırlıdır (Dağlar ve ark, 2017; Tosunöz ve ark, 2019). Bu araştırmanın hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumları ve akademik özyeterlilik düzeyleri konusunda literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma hemşirelik birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumlarının ve akademik özyeterlilik düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü, Yeri ve Zamanı: Tanımlayıcı tipte yapılan bu araştırma Orta Karadeniz Bölgesinde bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü öğrencileri ile 19-23 Mart 2018 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırmada birinci ve dördüncü sınıf 220 hemşirelik öğrencisi araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Öğrencilerin aile içi şiddete yönelik tutumlarında ve akademik özyeterlilik düzeylerinde hemşirelik lisans eğitiminin etkisini değerlendirmek için birinci ve dördüncü sınıf öğrenciler araştırmaya dahil edilmiştir. Örneklem seçiminde evren 220 olarak alındığında evreni bilinen örneklem hesaplama programı ile 0.05 yanlışlığı düzeyi, %95 güven aralığı, %80 test gücü ile en az 141 öğrencinin gerektiği, tespit edilmiştir. Araştırmanın örnekleme çalışmaya katılmaya gönüllü olan 177 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması: Veriler öğrencilerin tanıtıcı bilgilerini, akademik durumunu ve şiddete yönelik özelliklerini içeren "Kişisel Bilgi Formu", öğrencilerin aile içi şiddete yönelik tutumlarını değerlendirmek için "Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği" ve öğrencilerin akademik özyeterliliklerini değerlendirmek için "Akademik Özyeterlilik Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Veriler araştırmacı tarafından sözlü onam alınarak yüzyüze görüşme tekniği ile sınıf ortamında toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Literatür taramasıyla geliştirilen form öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri, akademik durumu ve şiddete yönelik özelliklerini içeren 21 sorudan oluşmaktadır (Gürkan, 2019; Tatlılıoğlu, 2019; Turhan, 2019) **Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (AİŞYTÖ):** Şahin ve Dişsiz tarafından 2009 yılında geliştirilen aile içi şiddete yönelik tutumların belirlenmesi amacıyla geliştirilen ölçek 13 maddeden ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin beş maddesi "*Şiddeti Olağanlaştırma*"(1,2,3,4,5), üç maddesi "*Şiddeti Genelleştirme*"(6,7,8), üç maddesi "*Şiddeti Nedenselleştirme*"(9,10,11) ve üç maddesi "*Şiddeti Saklama*"(12,13) alt boyutlarından oluşmaktadır. Beşli likert tipinde olan ölçeğin puanlamasında 1-5 puan sistemi kullanılmıştır (1=kesinlikle katılmıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum). Ölçek puan aralığı 13-65'dir ve puanın artması şiddete yönelik olumlu tutumun arttığını, puanların azalması ise şiddete yönelik olumsuz tutumun arttığını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha'sı 0.72'dir. Ölçeğin, bu örneklemdaki Cronbach Alpha'sı 0.79 olarak bulunmuştur.

Akademik Özyeterlilik Ölçeği (AÖÖ): Owen tarafından 1988 yılında geliştirilen ölçek, 2006 yılında Kemer tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek toplam 33 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 11 maddesi Akademik Özyeterlilik, 7 maddesi İyi Bir Öğrencinin Özellikleri, 6 maddesi Sosyal Özyeterlilik, 4 maddesi Kavrayış, 2 maddesi Akademik Yardım Yeterliliği ve 3 maddesi Sayısal Özyeterlilik alt boyutlarından oluşmaktadır. Beşli likert (1= oldukça az güvenirim, 5= çok fazla güvenirim) tipinde olan ölçekte tersten puanlanan madde yoktur. Ölçek puan aralığı 33-

165'dir ve puan arttıkça akademik özyeterlik düzeyi de artmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha'sı 0.89'dur. Ölçeğin, bu örnekleme Cronbach Alpha'sı 0.83 olarak bulunmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin analizi SPSS 20.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik paket programı ile yapılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygun olup olmadıkları Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk ile test edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, normal dağılım gösteren verilerde t testi, ANOVA (F), normal dağılım göstermeyen verilerde Mann-Whitney U (U), Kruskal-Wallis (KW) testleri kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırma için gerekli kurum izni alınmış olup, araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerden sözlü onam alınmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde, yaş ortalaması 20.59±2.38 (min:17-max:37) yıl olarak bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin %78.0'ının kadın olduğu, %51.4'ünün 4. sınıfa devam ettiği, %43.5'inin akademik ortalamalarını iyi olarak değerlendirdiği, %52.0'ının yurttan kaldığı ve %42.4'ünün yaşamının büyük çoğunluğunun geçtiği yerin il olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %73.4'ünün gelir durumunun orta düzeyde olduğu, %81.4'ünün çekirdek aile yapısına sahip olduğu, %68.4'ünün annesi ve %54.8'inin babası ilköğretim mezunu olduğu, %86.4'ünün annesinin çalışmadığı ve %76.8'inin babasının çalıştığı belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinin dağılımı (n=177)

Yaş ortalaması (yıl) $\bar{X} \pm SD$: 20.59±2.38; Min-Max: 17-37		
Özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	138	78.0
Erkek	39	22.0
Sınıf		
1.Sınıf	86	48.6
4.Sınıf	91	51.4
Öğrencilerin akademik ortalamalarını değerlendirme durumu		
Çok iyi	17	9.6
İyi	77	43.5
Orta	72	40.7
Kötü	8	4.5
Çok Kötü	3	1.7
Öğrencilerin nerde kaldığı		
Aile	64	36.2
Arkadaş	15	8.5
Yurt	92	52.0
Yalnız	6	3.3
Yaşamının büyük çoğunluğunun geçtiği yer		
İl	75	42.4
İlçe	70	39.5
Köy	32	18.1
Gelir durumu		
İyi	37	20.9
Orta	130	73.4
Kötü	10	5.7
Aile tipi		
Çekirdek aile	144	81.4
Geniş aile	31	17.5
Parçalanmış aile	2	1.1
Anne eğitim durumu		
Okur-yazar değil	7	4.0
Okur-yazar	10	5.6
İlköğretim	121	68.4
Lise	29	16.4
Üniversite	10	5.6
Baba eğitim durumu		

Okur-yazar değil	4	2.3
Okur-yazar	1	0.6
İlköğretim	97	54.8
Lise	46	26.0
Üniversite	29	16.3
Anne çalışma durumu		
Evet	24	13.6
Hayır	153	86.4
Baba çalışma durumu		
Evet	136	76.8
Hayır	41	23.2

Hemşirelik öğrencilerinin şiddete yönelik özellikleri incelendiğinde, %60.5'inin lisans döneminde aile içi şiddete yönelik eğitim almadığı, %65.5'inin aile içinde herhangi bir şiddete tanık olmadığı, %72.3'ünün ailesi tarafından şiddete maruz kalmadığı ve şiddete maruz kalanların %48.5'inin psikolojik şiddet türü yaşadığı, %88.1'inin flört şiddetine

maruz kalmadığı ve şiddete maruz kalanların %55.5'inin psikolojik şiddet türü yaşadığı, %71.2'sinin akran şiddetine maruz kalmadığı ve şiddete maruz kalanların %67.2'sinin psikolojik şiddet türü yaşadığı, %51.9'unun şiddet durumu ile karşılaştığında ilgili yerlere bildirim yapıp engel olmaya çalıştığı bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin şiddete yönelik özelliklerinin dağılımı

Özellikler	n	%
Aile içi şiddete yönelik eğitim alma durumu		
Evet	70	39.5
Hayır	177	60.5
Aile içinde herhangi bir şiddete tanık olma durumu		
Evet	61	34.5
Hayır	116	65.5
Aile tarafından şiddete maruz kalma durumu		
Evet	49	27.7
Hayır	128	72.3
Maruz kalan şiddet türü		
Fiziksel	29	41.4
Psikolojik	34	48.5
Ekonomik	7	10.0
Flört şiddetine maruz kalma durumu		
Evet	21	11.9
Hayır	156	88.1
Maruz kalan şiddet türü		
Fiziksel	9	33.3
Psikolojik	15	55.5
Cinsel	3	11.1
Akran şiddetine maruz kalma durumu		
Evet	51	28.8
Hayır	126	71.2
Maruz kalan şiddet türü		
Fiziksel	17	30.9
Psikolojik	37	67.2
Cinsel	1	1.8
Şiddet durumu ile karşılaşıldığında yapılan şey		
Sessiz kalma	3	1.6
İlgili yerlere bildirim yapıp engel olmaya çalışma	94	51.9
Duruma göre değişir	78	43.0
Şiddet durumunda ne yapacağımı bilmeme	5	2.7
Şiddete şiddet	1	0.2

Kadın öğrencilerin aile içi şiddete yönelik tutumlarının erkeklere göre daha olumsuz olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Akademik ortalamasını çok iyi olarak değerlendiren öğrencilerin Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları diğerlerine göre daha düşük saptanmıştır ($p<0.05$). Parçalanmış aile tipine sahip hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumları daha olumsuz bulunmuştur ($p<0.05$). Öğrencilerin anne ve baba çalışma durumları ile AİŞYTÖ incelendiğinde annesi çalışan, babası çalışmayan öğrencilerin aile içi şiddete yönelik tutumları daha olumsuz bulunmuştur ($p<0.05$). Akademik ortalamasını çok

iyi olarak değerlendiren hemşirelik öğrencilerinin akademik özyeterliklerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Öğrencilerin sınıf, öğrencilerin kaldığı yer, yaşamının büyük çoğunluğunun geçtiği yer, gelir durumu, anne ve baba eğitim durumu ile AİŞYTÖ toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Öğrencilerin cinsiyet, sınıf, öğrencilerin kaldığı yer, yaşamının büyük çoğunluğunun geçtiği yer, gelir durumu, aile tipi, anne ve baba eğitim durumu, anne ve baba çalışma durumu ile AÖÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ve Akademik Özyeterlik Ölçeği toplam puan ortalamalarının dağılımı

Özellikler	AİŞYTÖ Toplam Puan Medyan (Min-Max)	AÖÖ Toplam Puan $\bar{X}\pm SD$ / Medyan (Min-Max)
Cinsiyet		
Kadın	18(13-36)	113.89±21.27
Erkek	22(13-65)	113.38±19.14
	U=1864.500; p=0.003	t=0.134; p=0.893
Sınıf		
1.Sınıf	20(13-39)	115.39±19.42
4.Sınıf	18(13-65)	112.25±21.96
	U=1.000; p=0.094	t=1.006; p=0.316
Öğrencilerin akademik ortalamalarını değerlendirme durumu		
Çok iyi	16(13-24)	128.58±23.60
İyi	19(13-65)	117.57±16.26
Orta	21(13-39)	107.84±20.99
Kötü	18.5(16-29)	103.62±31.58
Çok Kötü	17(13-26)	102.00±4.00
	KW=12.174; p=0.015	F=5.499; p<0.001
Öğrencilerin nerde kaldığı		
Aile	18(13-37)	117.5(65-161)
Arkadaş	22(15-65)	114(96-165)
Yurt	20(13-39)	110(33-165)
Tek	18(16-39)	125(99-144)
	KW=5.033; p=0.169	KW=4.537; p=0.209
Yaşamının büyük çoğunluğunun geçtiği yer		
İl	18(13-65)	114(41-165)
İlçe	19.5(13-32)	115.5(80-145)
Köy	21(13-39)	110(33-137)
	KW=3.758; p=0.153	KW=3.069; p=0.216
Gelir durumu		
İyi	21(13-39)	117.83±19.21
Orta	19(13-39)	112.96±19.61
Kötü	17(13-65)	109.40±36.70
	KW=2.360; p=0.307	F=1.030; p=0.359
Aile tipi		
Çekirdek aile	18(13-65)	113.29±21.60
Geniş aile	22(13-39)	113.83±14.93
Parçalanmış aile	16.5(15-18)	148±11.31

Anne çalışma durumu		
Evet	19(13-39)	127(87-155)
Hayır	19(13-65)	113(33-165)
	U=784.500; p<0.001	U=1469.000; p=0.116

Baba çalışma durumu		
Evet	19.5(13-39)	113.28±20.91
Hayır	18(13-65)	115.41±20.46
	U=456.000; p<0.001	t=-0.574;p=0.567

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik eğitim alma, aile içinde herhangi bir şiddete tanık olma, aile tarafından şiddete maruz kalma, flört şiddetine ve akran şiddetine maruz kalma durumları ile AİŞYTÖ ve AÖÖ toplam puanları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Şiddet durumu ile karşılaşıldığında yapılanlar ile AİŞYTÖ ve AÖÖ değerlendirildiğinde şiddete şiddet yanıtını veren öğrencilerin aile içi şiddete yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu ve akademik özyeterliklerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4).

Öğrencilerin AİŞYTÖ toplam puan ortalaması 20.86 ± 6.69 olarak bulunmuştur ve öğrencilerin aile içi şiddete

yönelik olumsuz bir tutuma sahip olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin AÖÖ toplam puan ortalaması 113.77 ± 20.77 'dir ve akademik özyeterlikleri iyi olarak belirlenmiştir. Hemşirelik 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin AİŞYTÖ ve AÖÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği şiddet nedensellik alt ölçeği puan ortalaması birinci sınıf öğrencilerinin 6.62 ± 1.88 ve dördüncü sınıf öğrencilerinin 5.98 ± 1.93 olarak saptanmış ve sınıflar arası puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir ($p<0.05$). Sınıflar arasında öğrencilerin Akademik Özyeterlik Ölçeği iyi vatandaş alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir ($p<0.05$).

Tablo 4. Öğrencilerin şiddete yönelik özelliklerine göre Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ve Akademik Özyeterlik Ölçeği toplam puan ortalamalarının dağılımı

Özellikler	AİŞYTÖ Toplam Puan Medyan (Min-Max)	AÖÖ Toplam Puan Medyan (Min-Max)
Aile içi şiddete yönelik eğitim alma durumu		
Alan	18(13-65)	113.87±21.06
Almayan	20(13-39)	113.71±20.6
	U=3469.000; p=0.406	t=0.047;p=0.962
Aile içinde herhangi bir şiddete tanık olma durumu		
Tanık olan	20(13-65)	113.09±21.46
Tanık olmayan	18.5(13-39)	114.13±20.48
	U=3167.500; p=0.251	t=-0.316;p=0.753
Aile tarafından şiddete maruz kalma durumu		
Kalan	19(13-34)	111.55±21.23
Kalmayan	19(13-65)	114.63±20.61
	U=2987.000;p=0.624	t=-0.883;p=0.379
Flört şiddetine maruz kalma durumu		
Kalan	21(13-65)	112.04±31.27
Kalmayan	19(13-39)	114.01±19.06
	U=1291.500; p=0.115	t=-0.281;p=0.781
Akran şiddetine maruz kalma durumu		
Kalan	19(13-37)	113.49±18.89
Kalmayan	19(13-65)	113.89±21.55
	U=3209.000;p=0.990	t=-0.118;p=0.907
Şiddet durumu ile karşılaşıldığında yapılanlar		
Sessiz kalırım	14(13-15)	148(131-165)
İlgili yerlere bildirim yapıp engel olmaya çalışırım	18(13-65)	122(33-165)
Duruma göre değişir	20(13-39)	107.5(68-156)
Şiddet durumunda ne yapacağımı bilmiyorum	24(17-30)	106(77-114)
Şiddete şiddet	31(31)	87(87)
	KW=16.839; p=0.018	KW=21.566;p=0.003

TARTIŐMA

Araştırmada kadın öğrencilerin aile içi Şiddete yönelik tutumlarının erkeklere göre daha olumsuz olduğu belirlenmiştir. Tosunöz ve arkadaşlarının 2019 yılında hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları araştırmada erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre Şiddet eğilimlerinin fazla olduğu bulunmuştur. Buna benzer başka bir araştırmada erkek ğrencilerin Şiddete ilişkin tutumunun daha geleneksel olduğu saptanmıştır (Dağlar ve ark, 2017). Erkek ğrencilerin kadın öğrencilere göre Şiddete yönelik olumlu tutuma sahip olması, toplumda erkeğin her alanda hakimiyetini ifade eden ataerkil toplum yapısı ve kültürel özelliklerden kaynaklanabilir.

Akademik ortalamasını çok iyi olarak değerlendiren öğrencilerin aile içi Şiddete yönelik tutumları diğerlerine göre daha olumsuzdur. Hutchinson ve arkadaşlarının (2020) hemşirelik ve ebelik öğrencileriyle yaptığı araştırmada, öğrencilere verilen aile içi Şiddete yönelik çalışma programının (program içeriği: aile içi Şiddet ve ocuk, g, cinsiyet ve aile içi Şiddete ilişkin mitler) aile içi Şiddet konusunda olumsuz tutum ve inanç oluştırmada ilişkili olduğu bulunmuştur. Akademik ortalamasını çok iyi olarak değerlendiren öğrencilerin aile içi Şiddete yönelik tutumlarının daha negatif olması, lisans ders içeriklerinde yer alan aile içi Şiddete yönelik konulardaki farkındalıklarının daha yüksek olmasından kaynaklanabilir.

Parçalanmış aile tipine sahip öğrencilerin aile içi Şiddet tutumları daha olumsuz bulunmuştur. Dikmen ve Marakoğlu'nun (2019) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı araştırmada çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin kadına yönelik Şiddete karşı tutumları daha olumsuz saptanmıştır. En az bir kez evlenmiş 18 yaş ve üzeri kadınlarla yapılan başka bir araştırmada aile tipi ile aile içi Şiddet arasında bir ilişki saptanmıştır. Parçalanmış aile tipine sahip kadınların çekirdek ve geniş aile tipine sahip olan kadınlara göre daha yüksek düzeyde Şiddete maruz kaldığı bulunmuştur (Basar ve Demirci, 2018). Aile içi Şiddeti etkileyen faktörlerden birisi de aile tipidir. Aile içi Şiddet ve aile tipi birbiri ile ilişkili olup bireylerin bu konuya yönelik tutumlarını etkilemektedir. Öğrencilerin aile tipinin aile içi Şiddet tutumlarını etkilemesi öğrencinin yaşadığı aile içi ilişkilerden (lm, boşanma, ayrı yaşama) ve aile yapısından kaynaklanabilir.

Araştırmada annesi çalışan, babası çalışmayan öğrencilerin aile içi Şiddete yönelik tutumları daha olumsuz bulunmuştur. Lise ğrencileri ile yapılan bir araştırmada babası çalışmayan öğrencilerde daha fazla Şiddet eğiliminin olduğu belirlenmiştir (zgr ve ark, 2011). Ayhan ve zkan'ın 2016 yılında ergenlerle yaptığı bir araştırmada baba mesleği ve Şiddet uygulama ölçek puanı değerlendirildiğinde babası işsiz olanların daha fazla Şiddet uyguladıkları saptanmıştır. Türk toplumunda çocukların yetiştirilmesinde genelde anneler ilgilenmektedir. Annenin eğitim seviyesi çocukların yetiştirilmesini etkileyen önemli faktörlerden birisidir. alışan anne eğitim seviyesinin artmasıyla birlikte aile içi Şiddete karşı olumsuz tutuma sahip olacaktır. Annesi

alışan, babası çalışmayan öğrencilerin aile içi Şiddete yönelik daha olumsuz tutuma sahip olması, annenin Şiddete yönelik negatif tutumunun çocuğuna yansımından kaynaklanabilir.

Akademik ortalamasını çok iyi olarak değerlendiren öğrencilerin akademik özyeterliklerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir. Üniversite ğrencileri ile yapılan bir araştırmada öğrencilerin akademik zyeterlik inançlarının akademik başarıyı artırdığı saptanmıştır (Bahar, 2019). Araştırma sonucunda, akademik başarının akademik yetkinliği, benlik saygısını ve özgüvenini olumlu olarak etkilemesiyle akademik özyeterliliği artırdığı düşünülebilir.

Şiddete Şiddet yanıtını veren öğrencilerin aile içi Şiddete yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Üniversite ğrencileri ile yapılan bir araştırmada sorumluluk duygusu ve sorumluluk davranışları arttıkça çocuğa yönelik Şiddete duyarlılıklarının da arttığı bulunmuştur (zyrek ve ark, 2020). Şiddete Şiddet yanıtını veren öğrencilerin aile içi Şiddete yönelik tutumunun daha olumlu olmasını, öğrencilerin yaşadığı evre, kültür, aile ve toplum yapısına bağlı oluşan Şiddete ilişkin olumlu algısı etkileyebilir.

Şiddete Şiddet yanıtını veren öğrencilerin akademik özyeterliklerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Sawyer ve arkadaşlarının 2017 yılında paramedik öğrencileri ile yaptığı bir araştırmada, öğrencilerin aile içi Şiddete yönelik yanlış algılamalara ve Şiddete yanıt vermek için yetersiz zyeterlik ve güvene sahip oldukları bulunmuştur. Şiddete ilişkin olumlu tutum öğrencilerin akademik başarısını, benlik saygısını ve özgüvenini olumsuz etkileyerek akademik özyeterliliği düşürdüğü düşünülebilir.

Akademik zyeterlik leği Cronbach Alpha değerinin orjinal ölçekten daha düşük bulunması araştırmanın sınırlılığıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin aile içi Şiddete yönelik olumsuz bir tutuma sahip olduğu ve akademik zyeterlik düzeyleri iyi olarak belirlenmiştir. Hemşirelik 1. ve 4. sınıf ğrencilerinin aile içi Şiddete yönelik tutumları ve akademik zyeterlik puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kadın ğrencilerin, akademik ortalamasını çok iyi olarak değerlendiren öğrencilerin, parçalanmış aile tipine sahip hemşirelik ğrencilerinin, annesi çalışan, babası çalışmayan öğrencilerin aile içi Şiddete yönelik tutumları daha olumsuz bulunmuştur. Akademik ortalamasını çok iyi olarak değerlendiren hemşirelik ğrencilerinin akademik özyeterliklerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Şiddet durumu ile karşılaşıldığında Şiddete Şiddet yanıtını veren öğrencilerin aile içi Şiddete yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu ve akademik özyeterliklerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda erkek öğrenciler toplumsal cinsiyet konularında farkındalık eğitimi verilmesi, kadınların eğitim seviyesinin arttırılması, Şiddete yönelik olumlu tutum sergileyen öğrencilerin belirlenerek olumsuz tutum geliştirmesini sağlayacak faaliyetlerin

yapılması, öğrencilere şiddet durumunda neler yapması gerektiğine yönelik konferansların düzenlenmesi, öğrencilerin akademik özyeterlik düzeylerinin artırılmasının desteklenmesi ve aile içi şiddet ile akademik özyeterlik konularında farklı

alanlarda çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

Ahmad, I, Ali, P.A., Rehman, S, Talpur, A, Dhingra, K. (2017). Intimate partner violence screening in emergency department: a rapid review of the literature. *J Clin Nurs*, 26(21-22), 3271-3285.

Ayhan, F, Özkan, B. (2016). Aile içi şiddetin ergenler üzerindeki etkisi. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3753-3767.

Basar, F, Demirci, N. (2018). Domestic violence against women in Turkey. *Pak J Med Sci*, 34(3), 660-665.

Dağlar, G, Bilgiç, D, Demirel, G. (2017). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. *DEUHFED*, 10(4), 220-228.

Devries, K.M., Mak, J.Y., García-Moreno, C, Petzold, M, Child, J.C., Falder, G, Lim, S, Bacchus, L.J., Engell, R.E., Rosenfeld, L, Pallitto, C, Vos, T, Abrahams, N, Watts, C.H. (2013). The global prevalence of intimate partner violence against women. *Science*, 340(6140), 1527-1528.

Dikmen, H. A., Marakoğlu, K. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Genel Tıp Dergisi*, 29(2), 73-79.

Ford-Gilboe, M, Varcoe, C, Wuest, J, Gray-Merritt, M. (2011). Intimate partner violence and nursing practice. J. Humphreys, JC. Campbell (Ed). In *Family Violence and Nursing Practice* (s. 115-154). New York, Springer Publishing Company.

Ali, P, McGarry, J. (2020). Introduction to Domestic Violence and Abuse Within Healthcare Context. Ali, P, McGarry, J (Ed). *Domestic Violence in Health Contexts: A Guide for Healthcare Professions* (s. 1-12). Switzerland, Springer Nature.

Gürkan, Ö. C. (2020). Aile içi şiddet dersinin hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddet belirtilerini tanıma ve şiddete karşı tutumlarına etkisi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 11(1), 57-63.

Hemşirelik Yönetmeliği, 2010. <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.13830&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=hem%C5%9Frelilik%20y>. Erişim Tarihi: 15.11.2019.

Humphreys, J.C., Campbell, A. (2011). *Family Violence and Nursing Practice*, 2nd Edition. New York, Springer Publishing Company.

Hutchinson, M, Doran, F, Brown, J, Douglas, T, East, L, Irwin, P, Mainey, L, Saunders, A, Sweet, L, Mortel, T. V. E., Yates, K.. (2020). A cross-sectional study of domestic violence instruction in nursing and midwifery programs: Out of step with community and student expectations. *Nurse Education Today*, 84, 1042092. doi: 10.1016/j.nedt.2019.104209.

Kemer, G. (2006). The role of self-efficacy, hope, and anxiety in predicting university entrance examination scores of eleventh grade students. Unpublished master's thesis. Ankara: Middle East Technical University.

İngiltere Ulusal İstatistik Ofisi, (2018). Domestic abuse: findings from the Crime Survey for England and Wales: year ending March 2018. <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/domesticabusefindingsfromthecrimesurveyforenglandandwales/yearendingmarch.2018>. Erişim Tarihi: 15.12.2019.

Özgür, G, Yörükoğlu, G, Arabacı, L.B. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Journal of Psychiatric Nursing*, 2(2), 53-60.

Özyürek, A, Kürtüncü, M, Sezgin, E, Kurt, A. (2020). Üniversite öğrencilerinde çocuğa yönelik şiddete duyarlık ile sorumluluk duygusu ve davranışı arasındaki ilişki. *DEUHFED*, 13(1),19-24.

Safe Lives, 2012. Insights into domestic abuse . A place of greater safety. https://safelives.org.uk/sites/default/files/resources/A_Place_of_greater_safety.pdf. Erişim Tarihi: 10.12.2019.

Sawyer, S., Coles, J., Williams, A., Lucas, P., Williams, B. (2017). Paramedic students' knowledge, attitudes, and preparedness to manage intimate partner violence patients. *Prehospital Emergency Care*, 21(6), 750-760.

Şahin, N., Dişsiz, M. (2009). Sağlık çalışanlarında aile içi şiddete yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 263-274.

Tatlıhoğlu, K. (2019). Aile içi kadına karşı şiddetin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi: Bingöl ili örneği. *Bingöl Araştırmaları Dergisi*. 2019;6(1):55-76.

Turhan, Z. (2019). Türkiye'de aile içinde erkek şiddetini önleme konusundaki çalışmaları inceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 35, 106-123.

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2015. <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf>. Erişim Tarihi: 15.10.2019.

Tosunöz, İ.K., Öztunç, G, Eskimez, Z, Demirci, P.Y. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin belirlenmesi. *Çukurova Medical Journal*, 44(2), 471-478.

World Health Organisation, (2013). Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and nonpartner sexual violence. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/85239/1/9789241564625_eng.pdf?ua=1. Erişim Tarihi: 23.08.2019.